

O Consello de Europa II: Mecanismos de defensa da democracia, os dereitos humanos e o Estado de dereito

Description

1. O Convenio Europeo e o seu gardián xudicial: unha arquitectura de protección dos dereitos humanos

O Convenio Europeo de Dereitos Humanos (CEDH) conforma o marco xurídico no que se articulan os principios fundamentais do Consello de Europa. Non se trata dunha simple declaración de intencións, senón dun tratado vinculante cuxo cumprimento é supervisado polo Tribunal Europeo de Dereitos Humanos (TEDH), con sede en Estrasburgo.

Este deseño institucional outorgalle ao TEDH a competencia para determinar se un Estado membro vulnerou algún dos dereitos recollidos no Convenio. A singularidade do sistema reside en que calquera persoa e non só os Estados pode presentar unha demanda individual, sempre que esgote previamente os recursos xudiciais internos. As sentenzas do TEDH son obrigatorias, e levaron a múltiples países a reformar leis, revisar procedementos e indemnizar vítimas de violacións de dereitos. A relación entre o Convenio e o Tribunal configura, así, un modelo supranacional sen precedentes, que garante o acceso directo á xustiza europea.

2. Salvaguardas para a democracia: observación, asesoramento e renovación institucional

O Consello de Europa exerce unha función de vixilancia democrática mediante misións de observación electoral, informes periódicos e asistencia legal. Destaca especialmente o labor da Comisión de Venecia, órgano consultivo composto por persoas expertas en dereito constitucional que asesora os Estados membros sobre reformas legislativas, marcos legais e procesos electorais.

Tras o Cumio de Reikiavik (2023), o Consello reforzou esta dimensión coa creación do Comité Director para a Democracia, un novo espazo institucional destinado a consolidar os estándares democráticos fronte ao avance de tendencias iliberais. Esta iniciativa responde ao impulso do actual secretario xeral, Alain Berset, quen sinalou como prioridade estratéxica a preparación dun novo pacto europeo pola democracia. Esta folla de ruta procura establecer compromisos concretos entre os Estados membros para protexer as institucións representativas.

3. Estado de dereito: transparencia, independencia xudicial e loita contra a corrupción

A defensa do Estado de dereito é outro dos piares centrais do Consello de Europa. A través do Grupo de Estados contra a Corrupción (GRECO), monitorázanse as prácticas institucionais nos países membros e emítense recomendacións específicas sobre transparencia, prevención de conflitos de interese e rendición de contas. GRECO actúa non só como ferramenta de diagnóstico, senón tamén como instrumento de presión normativa e política.

O Consello tamén promove a independencia xudicial mediante mecanismos de avaliación e cooperación técnica. Nun contexto europeo no que algúns gobernos tentaron interferir no poder xudicial, a acción do Consello resulta esencial para preservar a separación de poderes como base do sistema democrático.

4. Educación, cultura e memoria: unha cidadanía democrática dende as aulas

O Consello de Europa parte dunha premisa fundamental: a democracia non se sostén unicamente sobre institucións formais, senón tamén sobre unha cidadanía educada en valores cívicos, pensamento crítico e respecto mutuo. Neste sentido, destaca o labor do Observatorio do Ensino da Historia en Europa, que promove unha educación de calidade orientada a fortalecer a cultura democrática entre a mocidade.

O informe "Multiperspectividade na educación para a memoria e a historia para unha cidadanía democrática", presentado pola deputada española María Luz Martínez Seijo ante a Asemblea Parlamentaria do Consello de Europa destaca a importancia de incorporar a memoria histórica na educación como ferramenta para promover a inclusión, a reconciliación e os valores democráticos. A iniciativa defende un enfoque participativo e crítico da historia, no que o alumnado analice e reconstrúa os feitos do pasado, co obxectivo de prever novas violencias e fortalecer unha cultura democrática dende as aulas.

5. Un labor persistente e discreto

O Consello de Europa non dispón do poder económico nin da proxección mediática doutras organizacións internacionais, pero a súa forza reside na constancia, na lexitimidade normativa e na ampla rede de cooperación intergubernamental tecida ao longo de máis de sete décadas. A súa influencia maniféstase menos nos titulares e máis nas reformas legais, nas decisións xudiciais e nos marcos educativos que perduran no tempo.

6. Conclusión: unha bráxula ética para unha Europa en crise

Nunha Europa sometida a tensións xeopolíticas, retrocesos democráticos e campañas de desinformación, o Consello de Europa reafirmase como unha bráxula ética, política e xurídica. O seu legado e a súa actualidade residen en ofrecer unha infraestrutura institucional capaz de protexer a democracia, os dereitos humanos e o Estado de dereito en todo o continente. Facer máis visible o seu labor non é só unha cuestión de xustiza histórica, senón tamén unha esixencia democrática para soste os principios que dan sentido a construción europea.

APARTADO TEMÁTICO XEOGRÁFICOS

Europa

ETIQUETAS

Europa Democracia Consello de Europa

INVESTIGACIÓN

Relacións Internacionais Unión Europea

Date Created

Maio 8, 2025

Meta Fields

Autoria : 108852